

TELEGRAFUL ROMÂNULUI

Nr. 97. ANULU XIV.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: joia și duminică. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expeditorul foiei pe afară la c. r. poste, cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretiul prenumeratiunii pentru Săbiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tr' provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platesc pentru intela ora cu 7. cr. situla cu litera mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Săbiu, in 8/20 Decembre 1866.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Român”

Apropiindu-se capetulu anului 1866, se deschide prin acest'a prenumeratiune noua la acest'a foia.

„Telegrafulu Român”, va est' că și pân' acum de două ori pe septemâna, Domic'ea și Joia. **Formatulu** va fi mai mare, cu trei colone pe o pagina. — Pretiulu abonamentului e:

Pentru Săbiu, pe anu 7 f., pe 1/2 anu 3 f. 50 xr., pe 1/3 anu 1 f. 75 xr., v. a.

Pentru Trannia și Monarchia austriaca pe anu 8 f., pe 1/2 anu 4 f., pe 1/4 anu 2 f. v. a.

Pentru Principatele rom. unite și straine atate, pe anu 12f., pe 1/2 anu 6 f., pe 1/4 3 f. v. a.

DD. abonanti sunt rugati a nu 'ntardia cu tramiterea prenumeratiunilor.

Adresele ne rogâmu a se scrie curatu, și epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate, — adresându-le de dreptulu la

Editor' a „Telegrafulu Român” in Săbiu.

Multiamita publica

Serenitatea Sea Principele de Montenuovo cu ocasiunea despărțirei Inaltiei Sele de Săbiu au tramisu prea gratosu subscrișiloru pre lângă câte o inalta hârthia dtto 15 Decembre c. n. a. a. câte o suma de 25 fl., cari se se imparte, la cerbetorile Noșcerei Domnului ce se apropia, seraciloru celoru rusinosi și cari sunt in adeveru lipsiti, aflatori in cercurile parochieloru nōstre.

Promitiendu noi a indeplinî conscientiosu acest'a dorintia inalta, ne vedemu totodata in acea placuta pusetiune de a implini o sânta detorintia și adeca de a multami publice Serenității Sele pentru acest'a daruire marinimosa in numele acelor seraci parte impartasiti și acelor ce au sa se impartasiesca, cari se afla in cercurile parochieloru nōstre.

Săbiu 18 Decembre 1866.

Ioann Panovicu, Petru Bodila,
Parochu gr. or. alu comunei bis. Parochu gr. or. alu preurb.
din preurb. Iosefinu, Protopresbit. inferioru, Protopresbiteru și
și Asessoru consistorialu. Asessoru consistorialu.

Adresa

de incedere pentru Escel. Sea Archiepiscopulu și Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a, au sositu in dilele din urma din Muntii apuseni ai Abrudului. Adres'a e acoperita de numeroșe subscrieri și sigilele dela 17 comune.

De pre malulu Somesului.

Actiunea cum și tôte intreprinderile individulu câtu și a partideloru politice ori a natiuniloru intregi nu-si potu promite vre-unu rezultat durabile deca basea pre care s'a ziditu séu mijlocele, de cari s'a făcutu folosire, nu au santien'a moralității, a acelei vertuti, carea e bas'a relatiuniloru omenesci intr'o lume seosa din catusiele barbarismulu. Credemu, ca petrusu de adenculu acestui adeveru si nu fără atintire la procedur'a pornita la diet'a din 1865 accentuâ cu atâta putere preiubitulu nostru Archipastoriu și conducatoriulu natiunulu in diet'a dela Clusiu, ca politic'a natiuniloru debue sa aiba o basa morale, deca tinde a ne duce la contielegerea fratiésca, la intemeierea salutei patriei.

Ací a statu și stâ pâna astadi poterea neinfranta a pretenșiuniloru nōstre natiunali, moralitatea tendintieloru natiunei a aprinsu flacar'a cea mai curata a patriotismulu in tinerii sei fii, ea e isvorulu energiei nesecavere in actiunea desvoltata din partea adeveratiloru barbati ai natiunei, ea e ce insufla grij'a inamiciloru și ne pôte duce cu siguritate la invingere!

Pâna erâ apesarea, bâ si pâna in tempurile mai nōue acestu spiritu petrusese toti fiii natiunei și ne scusâ atare disciplina, câtu ambițiunea personale nici mai cutediâ a se aieptâ prin apucaturi

memorali asupra autorității asiediate de incederea comuna, și fia-care implinindu-si cu tōta stâruint'a sfer'a activității, ce i se dadu, acceptâ in modestia chiamarea vōcei publice inainte de a-si arogâ rol'a de fruntasu, de conducatoriulu. Natiunea nōstra de-si nu prin legi recunoscuta, se ivea cã unu corpu compactu, impunea prin acest'a si se scia cela putinu, ca prin sfermaturi aruncate la unii și altii nu se va putê ineca séu impedece actiunea ei pentru recastigarea drepturiloru cuvenite.

Cu totulu ce contrariu vedemu in sa de candu s'au deschisu barierele legiloru, constitutiunei și pentru noi. In corpu natiunulu séu mai bine dicendu in intielegint'a ei a intratu o desorganisasiune, care, sa nu scimu ca nu suntemu cei dintâiu, cari a patit'o asiâ; ca ivirea acest'a e efemera și-si are intr'acestu chipu explicarea iara cu tempu și finea sea: ne-arun veni a desperâ. In sarituri cutediade vedemu alergandu pre multi spre a culege numai singuri tōte florile cele mai frumose de pre câmpulu ce li s'a deschisu, și orbiti de post'a nesatiōsa fără de socotela imbuldiescu, lovescu și chiaru dobōra la pamentu pre cei din frunte, cari au concluratu mai multu la deschiderea acestoru libertâti și a câroru admonitiuni de moderare, afla acum numai urechi sarde!

Durere in acestu stadiu și inca in desvoltarea sea cea mai uriciōsa ne aflâmu noi de presentu. Pare ca amu ajunsu tielulu celu mai inaltu, și n'aru mai fi nici o actiune comuna mai multu de lipsa, asiâ se predau cei mai multi multamirei patimiloru proprie, perdiendu din ochi cu totulu binele comunu, și aducendu-si de elu numai atunci aminte, candu sub masc'a sea se lupta pentru acela și-si potu realisa scopurile egoistice. Pre totu omulu, care a invetiatu ce-va carte i-lu vedemu faurindu la planuri politice; politisarea de sa aduce pre multi acolo a crede ca ei suntu autoritate de specialitate și apoi vai de acel'a, cine nu se pōrta dupa gustulu loru. Barbati meritati, cari in impregiurârile cele mai grele a datu dovede escelenti de capacitate și caracteru îi vedemu trasi impinsi prin tina de câtra autoritâti politice, de cele amintite. Pasescu apoi la mijlocu ambitiosi, câror'a le vine acest'a fōrte bine la socotela, imblatescu de asemenea pre cei pâna acum purtati de incederea publica, intrebuintiēza ori ce mijlocu memorale pentru cã sa-si faca lorusi locu cu programele cele mai estravagante și fără nici o idee concreta, se imbuldiescu nechiamati de reprezentanti ai intereselor natiunei acolo, unde densii nici nu suntu in stare a ajutâ ce-va, cã sa ajunga in fine in confusiunea asiâ produsa inainte de tempu, fără de meritu și fără de sciint'a și cunoscint'a de lipsa spre nefericirea comuna in fruntea trebiloru, impedecandu prin acest'a dela conducere pre acei'a cari ia fostu desemnati cu dreptu incederea publica in decursu de ani pre probe neinsielatōre consolidata, pagubindu caus'a comune natiunale, carea cã neharnici și nechiamati se facu ca voiescu a o conduce mai repede mai bine câtra tielu!

Sa reprivimu numai nitielu, ce amu făcutu noi cu cei 2-3 adeverati conducatori natiunali, pre cari îi recunoscuseramu in publicu de atari. La 1849-50 fusera adorati, la 1851-2 candu erau trebile in prefacere atacati, huliti, pâna la 1860 cu putine intermezuri le-a datu pace, la 1860 îi scōseramu cu puterea din camer'a in care îi aruncasemu, la 1861 și 1862 îi inaltiasemu pâna in ceriu, îi dechiararamu din nou de conducatori cã la 1863 și 1864 sa incepura ai improscâ cu noroiu și la 1865-1866 sa-i trantimu cu totulu in balta. Nu ne mai trebuie popi mari in frunte, asiâ sunâ rol'a dela 1863 încōce, noi intielegint'a civile vomu conduce trebile mai bine decâtu ei, dovedâ fiasculu celu mai de alaltieri! Mirare și documentu de adeveratulu loru zelu câtra caus'a natiunale, ca nu li s'a frântu tōta voia de a se mai espune in causele comune.

Nu vremu sa spunemu ací mai de aprōpe cum și prin cine s'a făcutu cele dise, pentruca e lucru cam in comunu cunoscutu, și nici vorbiamu la tem'a de fatia, deca nu s'aru fi făcutu in urma incercâri chiaru din partea acelor'a, cari au causatu tristulu fiascu, de a incarcâ tōta vin'a pre alti umeri pre stimati, și inca prin metechne atâta de mersiave, câtu ni s'a ruptu raddarea de a mai tacê.

E lucru cunoscut ca sunt unele întreprinderi, a căroru reușire recere mai mult decât voința bună și încordarea cea mai mare a unui și altui individ. Așă aru trebui să fie cunoscutu unor oameni, ca pentru de a poté pași în cauze politice cu succesu că conducători, reprezentanți ai națiunii față cu organizatiunea de acum a statului nostru și cu pusețiunea de față a națiunii se recere pre lângă teorii și o pusețiune mai însemnata în viața socială, o popularitate sprijinită de un trecut, apoi încă ore care desteritate în portare conversatiune, cari tôte la oalta facu védi'a personale, aceea ce pôte dá cuvintelor ponderositate cuviintósa.

Sa ne uitámu împregiuru, anume la frații magiari și vomu aflá ca ei aceste privintie le tinu strensu înaintea ochiloru, vomu aflá mai incolo ca pre acel'a, pre care a cadiatu increderea comună, lu apara încontr'a ori cărui atacu, i pádiescu onórea și védi'a cá și lumin'a ochiului, dându prin acést'a lustru și curagiú mandatariului. Intr'acestu chipu se ivescu apoi pre totu loculu cá unu corpu compactu, unu trupu și unu sufletu, în acestu chipu se cerea rezultate preste rezultate.

Amintirámu mai susu ca la noi în timpurile mai nóue s'a începutu alta procedura, s'a destramatú disciplin'a de mai înainte, parte prin nefavorulu împregiurárilor, parte prin intrigele începute de unii din ambițiune personale; demoralisatiunea se sílescu însă a o aduce la gradulu celu mai mare. Unii jurnalisti, cari abuzéza în modulu celu mai neomenosu de pusețiunea lorú și increderea publicului și facu din foile lorú lapedatura, pentru recorirea patimiloru celor mai mersiave.

Ne-amu scandalisatu până în sufletu candu amu cetitu în „Gaz. Trans.“ barfelele cele obrasnice ale Dlui Iacobi Muresianu cu suspiciunári scóse cá din seninu asupr'a iubitului nostru Archipastoriú, nascocite în creerii lui, cum și ne mai auditele învinuirii, cu cari cauta a-lu innegrí pre acelasi într'o corespundintia din „Románulu“ dupa inițiile subscrise de D. I., de și stilulu ne arata urmele altei pene mai destere, în fine apoi palavrele unor scriitori din jurnalulu „Concordia“.

Eata ur'a nedumerita, eata ambițiunea scorbósa cum si-a cáutatu resbunare, și apoi unii gazetari de caracterulu celui ce au luatú treidieci de arginti, pretiulu celui nepretuitu, astépta pôte ca bunulu nostru Archipastoriú și conducatoriú sa se scóbóre la lupta cu ei pre aren'a acést'a miserabila?

D. Baritiú scrie cu inversiunare, ca Telegrafulu Románu s'au infintiatu spre stricarea Gazetei; ore Iacobi Muresianu cá directorele gimnasiului micu catolicu din Brasiovu, încependu la colecte pentru radicarea acestui gimnasiu micu nemțescú la unu gimnasiu completu, n'avemu cuventu, cá sa dicitu, ca Dsea neditescu spre stricarea gimnasiului románu completu din Brasiovu? — DSea dar ne surprinde într'o di frumósa cu suspiciunarea, ca Esc. Sea Metropolitulu Siagun'a aru voi sa ne sacrifice Ungariei, pentru ca acést'a e patri'a lui natale. Acu întrebámu: Ori de a mai vediatu cine-va o suspiciunare, care atátu de invederatu sa pórté stigm'a tendentiosității.

Unde a dusu caus'a nationala metechnele partidei sciute, unde au ajunsu acei'a, cari au vrutu sa departe pre popi și sa puna în fruntea trebilorú, cum dicitu domniele lorú, civili nedependinti, — și încă sa luámu ca fără deschilinire de religiune, de-si între civilii mai din nou desemnati de deputati pôte numai din intemplanu nu se aflá nici unu „neunitu“, și pôte numai din intemplanu n'a fostu nici în comitetu vre-unu „neunitu“ — pôte vedé ori și cine din starea nóstra presenta cea atátu de deplorabila.

Mai multi.

Odata pentru totdeun'a.

Buceciu 1/13 Decembre.

D. G. Baritiú ne anunția, ca va lasá cért'a cu „Tel. Rom.“ și clic'a acestui'a, și va trece la ordinea dilei! Ce bine facea dlu Baritiú déca trecea la ordinea dilei mai înainte de a esí cu articoliu sei cei insinuatori, cei calumniatori, și cei „sasasinatori“ de persóne oneste, cumu au fostu articoliu lui de pre la Clusiu, Turd'a, Valcele, Brasiovu, și mai cu séma cei din Nr 69, 74, 75, 79.— Atuncea și „Telegrafulu Románu“ tacé cum au tacutu mai bine de unu anu, și cum va tácea pôte, indata ce va încetá și Gazet'a cu frigurile sele cele confesionali. Va tacé și „clic'a“ Tel. Rom. déca dlu Baritiú, va curmá de a mai prigoni pre oficialii romani și pre ómenii Tel. Rom., cu totu feliulu de suspiciunári, cum a facutu dlu chiaru și atuncea, candu anunția ca va trece la ordinea dilei. Atuncea oficialii románi voru lasá bucurosu pre dlu Baritiú sa fia numai elu „ablegatu“ pentru toti acei'a, de care dlu acum'a se vede ca numai incupe, — și sa capete numai elu tóte cavaleriele, subventiunile, donatiunile, și celelalte ce le mai numesce, ce vedemu, ca lu chinu în tóta viața lui!

Din tíer'a Oltului, 1 Dec.

On. Red. a Telegrafului Románu! Cu inima plina de bucuria Te insciintiediu ca Inaltulu Gubernu alu Tieriei, considerandu rezultatulu celu extraordinariu favoritoriu a ambelorú întregiri de armata în Distr. Fagarasiului din anulú acest'a, cu pla-

cere s'au aflatu indemnatu pentru activitatea cea abundanta de rezultate, ce a presentatu Oficiolatulú districtuale de acolo, a esprime Ilustr. Sele Dlui Capitanu Supremu pre lângă multiamit'a sea și deplin'a indestulare a Inaltului regiu Guberniu provinciale, și a provocá pre Ilustr. Sea, — cá și acelorú organe municipale de acolo, cari au participatu la acestu rezultatu în modu eminente, asemenea sa le descopere recunoscentia mai inalta; și cum apoi Presidiulu acestui Districtu nu numai și implinesce insarcinarea de a descoperi acést'a mai inalta recunoscentia și indestulare tuturorú organelorú municipale, dara multiamesce și întregii populatiuni a Districtului pentru loial'a concurgere la implinirea celui mai nobile deobligamentu.

Te potu incredintiá Dle Redactoru! ca populatiunea districtului nostru scie apretiuú zelulu celu neobositu alu Siefului nostru districtuale, și va fi cu tóta atentiunea de a satisfacé voci Prepositului seu, pe care lu stimédia, și cátra care are deplina incredere.

Iartami Dle Redactoru, de ati spune și aceea, ca în Concordia Nr. 94 Nutiulu de lângă Ternava a aflatu Americ'a, descoperindu-ne, ca „Tel. Rom.“ de aceea a totu tacutu „cá sa asterna drumulu la Pest'a“.— Te rogu întreba pre nutiulu, ca elu pe ce cale asternuta a ajunsu la Pest'a?

In Gaz. Tr. Nr. 95 G. B. a aflatu calea comerciale până la Brün, descoperindu-ne într'unu articulu de fondu, ca a auditu dela Szabel, precum ca Ardealulu aru fi vendutu! Se vede, ca G. B. privesce tóte, totu numai din perspectiv'a speculativa. —

Totu în Nr. 95. alu Gazetei a aflatu și „Marginénulu de lângă Sabiiu“ ocașiunea, de a se inrolá și elu între Magárele conventului „Iacobinu“ spre a asistá cu demnútu seu colega W. Z. la gilotinarea girondistiloru!

Hai sa le fia de bine! —

Onea. —

Dintre muntii Abrudului.

In díu'a de S. Apostolu Andreiu.

Díu'a acést'a memoravera pentru totu natulu románu dreptcredinciosu s'au serbatu aci în Abrudu cu o mai mare solemnitate cá ori, candu alta data. Díu'a santului Apostolu Andreiu — care credu ca cu litere de aurú e inscrisa în anim'a fia-cárui románu dreptcredinciosu — ni-au adunatu pre noi muntenii preoti și mireni la implinirea unei datorii sacre față cu mai marele bisericei nóstre și capulu națiunii Esc. Sea Preasantítulu Archiepiscopu și Metropolitulu Andreiu Baronu de Siagun'a. —

Viirea aurerei ne-au vestitu începerea acelei díle sante prin sunetulu campanelorú, candu fia-care sufletu de románu binesimțitoriu scie, ca elu are de a prasnu o di memoravera, care va remané inscrisa în paginile Istoriei cá o di de mare serbare pentru tóte vécurile. — Deci pela 8 ore dimineti'a adunandu-se tóta preotimea tractuala dimpreuna cu toti invetiatorii și mai multi mireni precum și tinerimea scolastica la sc. protopopescu în Abrudu — de acolo au purcesu în corpore cu Prea on. Adm. protopopescu Ioanne Galu în frunte la biserica, unde s'a celebratu cu cea mai mare ceremonia cultulu divinú, dupa aceea doxologi'a pentru îndelungat'a sanetate a Escelentiei Sele Preasantítului Archiepiscopu Metropolitulu — ear dupa doxologie s'au rostitu unu cuventu fórte acomodatú solemnității decátra Prea on. Adm. protopopescu Ioanne Gallu, în care ne-au depinsu cu vii colorii tóte meritele Escelentiei Sele pentru biserica și națiune, precum și datorinti'a ce o are fia-care románu binesimțitoriu de a serbá díu'a acést'a marétia pentru biserica și națiune, — în fine s'au cantatu imnulu Escelentiei Sele. — Dupa finitulú cultului divinú s'au compusu și subscrisu o adresa de incredere cátra Escel. Sea Présantítulu Metropolitulu.

Deie ceriulu cá capulu bisericei și a națiunii románe se traiesca întrú multi ani — ear noi sa putem serbá díu'a acést'a însemnata și pe venitoriu totu cu aceea bucuria sufletesca cá acum'a!

Clusiu 30 Nov. 1866.

Dle Redactoru! Aveti bunatate de a primí în colónele pretiuitului DVóstre díuaru urmatórea descriere a serbárei dilei onomastice a Escelentiei Sele P. Archiepiscopu și Metropolitulu Andreiu Br. de Siagun'a:

Díu'a sántului Andreiu, díu'a onomastica a Escelentiei Sele Inaltu Présantítului Parinte Archiepiscopu și Metropolitulu Andreiu Br. de Siagun'a s'a celebratu și aicea, cá ori și unde, unde se afla simtiú adeveratu de recunoscentia față cu Escelentia Sea Parintele Archiepiscopu și Metropolitulu față cu capulu celu demnú alu bisericei gr. or. románe din Transilvani'a și Ungari'a, și încă într'unu modu, care pôte va pune în ore care umire pre on. publicu cetitoriu. Aflandu-se acum'a în Clusiu statiunatu regimentulu Br. Alemanu, care în cea mai mare parte constá din románi banatieni, Dlu Colonelu respectivú concese, cá spre inaltiare serbárei capel'a militara se esecutedie dóne piese bisericesci „Cheruviculu“ și „pricésn'a.“

Latiendu-se acést'a fama prin Clusiu, la 9 ore înainte de prándiu biserica nóstra erá Indesuita de unu publicu fórte nume

roșu, între care și Ilustrățiile Sele D. D. Iacobu cav. de Bolog'a Consiliariu la Tribunalulu supremu de cașatiune, Elia Macelariu, Consilieriu gub. și Dr. Pavelu Vasiciu Consilieriu de școle, cari totdeun'a în acésta privință s'ar servi de modelu cum și cea mai mare parte din intelecți'a româna de ambe confesiunile. Cultulu divin s'a celebratu de Reverendisimulu Parinte Protopopu Vasiliu Rosiescu insoțitu de Parintele Ioann Crisianu Capelanu alu Regimentului Br. Alemanu și Parintele Ioann Prodanu din Somesiufalâu.

Cele două piese susu memorate, eșecutate de capel'a militara în modu orientalu, făcura o impresiune atât'a de mare asupr'a publicului, încâtu chiar și acei'a cari pôte numai din curiositate voiau a luá parte la acésta serbatóre atâtu de însemnata fura intru atât'a nimiti, încâtu cu totii intru unu cugetu și unira rugaciunile cele fierbinti câtra Atotputintele pentru îndelungat'a viéti'a a marelui nostru Archipastoriu A n d r e i u cu a tinerimei, care intoná Imnulu „Eata diu'a cea dorita“ Dupa cari Reverendisimulu Par. Prot. în o cuventare acomodata aduce la cunoscinti'a publicului adunatu însemnata dila acestei'a, cum și marile merite a Escelentiei Sele Par. AEppu și Metropolitu fatia cu natiunea româna, dar mai vertosu cu biseric'a noastră gr. or. adaugendu, ca pentru faptele sele cele maretie se pôte numi cu totu dreptulu „Moisi alu Romaniloru“. — În fine se adresédia câtra fiii sei sufletesci, provocandu-i, cá împreuna cu densulu sa-si înaltia versulu câtra atotputintele cu acea rugare din anima, cá acel'a sa daruiesca Escelentiei Sele târia și intelecpiune cá și în timpurile acestea atât'a de critice sa pôta conduce natiunea și biseric'a noastră la limanulu fericirii și urandu-i din anima unu întreitulu „sa traiésca“! La esirea din biseric'a intoná capel'a militara Imnulu imperatescu. —

Eveneminte politice.

S a b i i u în 7 Decembre.

Diet'a Ungariei s'a apucatu Sambat'a trecuta de desbaterea adresei. Adres'a acést'a din putinele ce le-amu aretatu publicului nostru dupa unu telegramu (vedi nr. 95 ev. pol.) este mulcomitore de partidia stângei, ba multi o dechiara ca este unu compromisu făcutu de câtra deakisti și Tiszaisti. „Albin'a“ inca e de acésta părere și adauge, ca acestu compromisu s'a făcutu în urm'a unoru schimbâri la Vien'a, pre cari nu le pôte descoperi mai de aprópe. Câtu au înaintatu lucrulu în desbaterea acestei adrese asceptámu sa ne spuna scirile mai nóue ce ne voru sosi. Vorb'a erá ca multe desbateri nu voru fi ci ca se va primi en bloc și se va substerne câtu mai ingraba.

Diaristia controlatiua a capotatu apa pe mîria, de candu a vediatu adres'a, carea în adeveru au pusu în admiratiune pre toti, câtu au petrecutu cu atentiune desbaterile asupr'a propunerei lui Deak. Acea diaristica cere cu totu adinsulu convocarea senatului imperialu. „Presse“ din Vien'a aduce unu articulu intitulatu cestiunea transilvana. Se întielege ca în cele din urma cestiunea acést'a o tratéza cá unu argumentu mai multu pentru necesitatea deschiderei senatului imperialu. Neplacutu va fi unoru politici de ai nostri asertulu amintitulu diariu centralisticu, unde, dupa citarea mai multoru acte de statu, se sustine „ca incorporarea Transilvaniei nu e nici dupa dreptu nici faptime“ realizata, chiaru nici în urm'a mergerei deputatiloru trani la Pest'a. (Se vede ca cei dela Presse nu cetescu Gaz. Tranniei.)

Impresiune neplacuta a făcutu adres'a asupr'a presei oficióse.

Lucruri mai speciale dela diet'a unguresca aflámu despre lucrâri din conferintie și comissioni. Ce ne pôte interesá mai multu este, ca dupa redeschiderea dietei atâtu de dep. serbi câtu și români au alesu câte doi membri, cari împreuna sa judece despre proiectele de lege facute și din partea serbesca și romanésca și déca se va puté sa le contopésca în unulu comenu spre alu substerne dietei. Din partea româniloru s'a alesu V. Babesiu și Dr. Ios. Hodosiu și din partea serbiloru s'a alesu Manoilovic și Miletic.

În fine eata ca avem și scirile despre siedinti'a în carea se începú desbateres adresei în diet'a din Pest'a. Dupa cetirea proiectului, Colomanu Tisza dechiara ca elu partinesce pártile cari vorbescu despre continuitate de dreptu și despre restitutiunea constitutiunei. Cu pasulu privitoriu la afacerile comune, nici elu nici partisanii nu suntu întielesi; fiindu in sa cestiunea acést'a primita de majoritatea casei nu va sa mai revina asupr'a acestei afaceri, numai nu se pôte invoí cu alinea 13 a proiectulu, carea vorbescu de consultarea elaboratului subcomitetului. Miletici vorbescu contra proiectului din cauza ca acést'a are de scopu dualismulu nationalu (ungro-nemtiescu).

Deak dice ca Miletic în cuventarea lui cere sa se ea cestiunea nationalitatiloru la pertractare și totusi votéza sa nu se ea înainte prelucrâri diétali. Dupa mai multe altele, cu cari cugeta sa mulcomésca nationalitatile spune și aceea ca cas'a aru fi făcutu déjà pasi pentru de a multiami Croati'a, Slavoni'a și Dalmati'a.

Contele F. face alusiune, ca în proiectulu de adresa nu se face pomenire de considerarea celoru trei puncte din rescriptulu regescu. Cu acestea se incheia desbaterea generala și se începe cea speciala, carea, dupa cum s'au mai disu, numai la alini'a a 13

și cea din urma fu amendata. La cést'a din urma pasiesoe Stratiroviciu și pretinde cá în locu de „natiune magiara“ (magyar nemzet) sa se dica „natiunile Ungariei.“ Gojdu vrendu cá sa mai ia ce-va din agerimea amendamentului dice, sa se puna în locu de „natiunea magiara“ „patri'a noastră.“ Propunerea acést'a este spriginita de Milutiñovici, Ioann Popoviciu Dessanu, Dubrzansky, Al. Mocioni, Borlea, Hodosiu, Vladu. Contr'a vorbescu; Stefanides, Szentkirályi, Makrai, Cuba, Kerkápoli, Sig. Papu și Markos. Se întielege ca amendările nu avura nici unu resultatu.

Despre dietele celelalte amintim, ca a Croatiei au făcutu o adresa asupr'a cărei'a vomu reveni cu alta ocaziune; eara cele de dincolo de Lait'a, dupa cum se asigura, se voru încheide înainte de serbatorile craciunului. În loculu lor sa se convóce o representiune imperiale. (Engerer Reichsrath).

Scirile cari le avem din afara se reducu mai numai la conjecturi cum fura în dilele din urma concentrările de trupe la marginile Galitiei, pre cari le deminte acum și foile cele neoficióse.

Revista diaristica.

„Zukunft“ aduse unu articulu intitulatu: „Stadiulu celu mai nou alu cestiunei magiare“ — în care se dice:

(P. Z.) Timisiór'a 30 Nov. Rescriptulu celu mai din urma din 17 Novembre a. cur. emisu din partea tronului regescu cátra legelativ'a diétala din Pest'a s'aru puté privi cá analis'a ultima a certe pentru constitutiunea magiara, — pôte ca și pentru aceea, căci prin elu se face abateru dela conditiunea dinainte a revisiunei și modificatiunei provisorie a constitutiunei din anulu 1848, și complanarea se face dependiatóre de pretensiuni de totu moderate.

O privire întielpta și fără prejudetiu preste constitutiunea din an. 1848 trebuie sa convinga pre vecine — de s'aru tiné de ori care colóre politica —, ca în constitutiunea acést'a suntu ascunse nisce insusiri, cari reducu sanctiunea pragmatica la nula. O revizuire asupr'a aniloru 1848 și 49 aru putea delaturá ori ce dubietate în privinți'a acést'a.

Precându diet'a din Pest'a se misca pre terenulu acestei constitutiuni în decurgerea desvoltârei cestiunei magiare și néga prin aceea sanctiunea pragmatica, — și facu unii ilusiuni, ca Ungari'a aru stá pre terenulu unei legelatiuni infalibile; invinovatiescu in sa pre regimulu imperialu, ca la complanare si-aru luá o positiune, cărei'a i lipsesce fundamentulu legalu.

Dela rescriptulu reg. diu 17 Nov. a. c. lucóce stá lucrulu cam intorsu, și rolele suntu schimbate. Punctulu de manecare, ce si-au luatu rescriptulu trece cu vederea conditiunea de mai nainte a revisiunei și modificatiunei provisorie a legiloru din 1848 și aprobéza cu o promisiune solena unu ministeriu respundiatoriu pentru Ungari'a, și atuncea primesce constitutiunea din 1848.

Precându in sa rescriptulu totu deodata face aprobarea ministeriului magiaru depindiatóre dela unitatea afaceriloru comuni, cerca a padí și unitatea întregei monarchii austriace, garantata în sanctiunea pragmatica și pune pre regimulu imperialu pre terenulu sanctiunei pragmatice, a cărei legelatiune este afara de tóta indoiél'a.

„Constitutiunea din an. 1848 fără vatamarea sanctiunei pragmatice“, acést'a este terenulu, pre carele se misca acum regimulu imperialu. Déca nu s'aru putea aflá cum-va în programulu partitei lui Deak, carele se primesce de câtra rescriptulu acést'a din urma de basea complanârei, vre-unu punctu de manecare pentru unitatea afaceriloru comuni, atunci se întielege de sine, ca acést'a aru fi egala cu negatiunea sanctiunei pragmatice, prin carea s'au ivitu rolele dinainte cu totulu schimbate. Regimulu aru stá atunci cu rescriptulu pre terenulu legalu, eara legelativ'a din Pest'a pre unu terenu fără legalitate.

O întielegere între Vien'a și Pest'a pre basea programulu partitei lui Deak nu este imposibila; in sa nu se pôte negá, ca situatiunea în carea au devenitu Ungari'a dela rescriptulu din 17 Novembre incóce s'au făcutu și pentru monarchia cu multu mai grea, decâtu dupa cuventulu de tron, cu carele se deschise diet'a în Martiu a. c. Acést'a parási teori'a de prescriptiune, acceptá constitutiunea din 1848 în principiu, recanoscu legelatiunea acestei'a, ceru in sa totu deodata, ca constitutiunea acést'a sa se aduca în interesulu unitătiei monarchiei în consonantia cu sanctiunea pragmatica, și spre scopulu acést'a facu cuventulu de tron revisiunea și modificatiunea legiloru din 1848 de conditiune fundamentale a complanârei.

Nici în Ungari'a nu se néga, ba chiaru și în adresele dietei s'au recunoscutu, — de-si în expresiuni usióre — ca constitutiunea din an. 1848 are unele defecte, cari ceru o rectificatiune. Prin urmăre se întielege de sine, ca continuitatea de dreptu politica numai sub conditiunea aceea s'aru puté restitui, cá prin rectificatiunea amintita sa se pastredie sanctiunea pragmatica și unitatea monarchiei, carea se accentuá în aceea.

Tóte acestea au fostu acomodate de a convinge si pre Ungaria, cumca revisiunea si modificatiunea constitutiunii din a. 1848, facuta din partea cuventului de tron ca conditiunea cea dintâiu a complanării, nu este fundata numai pre lege positiva, ci este totu deodata ratiunala si cuviinciosă; pentru aceea refusarea programului acestuia alu cuventului de tron este incontr'a legalitatii si in contra cuviintiei.

Déca s'aru fi primitu simplu propunerea acest'a, atunci s'aru fi realizatu fórté usioru complanarea cestiunei magiare; constitutiunea din 1848 s'aru fi adusu in consonantia cu sanctiunea pragmatica, constitutiunea din 1848 rectificata s'aru fi pusu in activitate si prin aceea n'aru fi mai remasu continuitatea de dreptu numai o ideia góla, ci s'aru fi prefăcutu in fapta. Atunci cestiunea magiara n'aru fi mai remasu numai o cestiune si s'aru fi incungiaratu dificultătile situatiunei de astadi. Póte ca si-au luatú refugiu la temporisare, cá sa nu devina lucru mai reu prin pripire.

Insa „tempu castigatu, totu e castigatu“ nu este mijlocu salutaru in tóte impregiurările, tempulu oblesce de multe ori călile, de multe ori in sa le face si mai coltiuróse si mai grele de umblatu. In tipulu acest'a au ajunsu si Ungari'a cu vin'a ei in o situatiune plina de temeri si fatalitati.

Déca acum va succede séu nu va succede complanarea, in fati'a dificultătiloru, de cari este dominata cert'a constitutiunii un-guresci, este intrebare a tempului, pre carea numai ochiulu atot-potentiei ddiiesci o vede. Noi, fiintiele muritóre, căroru nu ne este iertatu, a prevedé, trebuie sa ne tiemurimu la cugetarea despre urmările, candu impacarea nu s'aru poté realiza si despre fatalitatea acestoru urmări.

Cu câtu in impregiurile de fatia intielegerea pentru impacare este mai grea, cu câtu voru fi mai pline de fatalitati urmările nesuccederei, cu atātu mai mari voru fi jertfele, cari suntú oferite de puterea impregiurárilor de fatia, spre a scapá ce se mai póte scapá, dupa naufragiulu, pre care l'au suferitu Ungari'a in urm'a evenemintelu dela 1848 si 1849; cu atātu va fi in sa mai grea si raspunderea, cu care se va insarcina acea partida, prin a cărei vina s'au respinsu revisiunea si modificatiunea constitutiunii dela 1848, proiectata de cuventulu de tron din Martiu, si prin care s'a nimicita impacarea in acelu tempu potrivit, candu se putea face in modulu celu mai simplu.

Varietăti.

(Scire trista.) Domnulu Spiridonu Tatartiu negutiatoriu si Epitropu gr. or. din Orestia in etate de 55 ani in 29 Nov. dupa amédi dupa o bóla de 16 zile, urmata din recela, a trecutú din vietia pamenténa la cele eterne, lasandu in cea mai mare jela si orfania pre unic'a sea fiica Dsiór'a Sofi'a Tatartiu, pre nepotii sei DD. Vasiliu Görög vice-epitropu gr. or. din Orestia, Chir'a Tatartiu negutiatoriu in Vien'a, Elen'a Tatartiu casatorita Piposiu in Alb'a-Jul'a si alti nepoti si nepóte in Brasiovu. —

Fia-i tierán'a usiúra si amintirea eterna.

Joi in 1 Decembre st. v. la dóue óre dupa amédi la dispusetiunea Rever. Domnu Protopopu Nicolau Popoviciu se adunara Dni preoti functiunari impreuna cu Rev. D. Protopopu la sânt'a biserica unde se imbracara in odajdiile bisericesci daruite S. biserici chiaru de D. repausatu si de aci impreuna cu tinereea scolaru condusa de docintele ei in frunte cu flamur'a scólei imbracata in doliu se dusera la casa D. repausatu si dupa ce se esecutá prohodulu se cantá de tinereea scolaru versulu funebrele in un'a se redicá cosciugulu cu remasitiile pre carulu funebru alu confessiunei evang. si se aduse in sânt'a biserica urmatu si petrecutu de o multime de poporu din tóte confessiunile si clasele din Orestia, unde Reverend. Domnu Protopopu tinu o cuventare fórté potrivita stárei repausatulu desfasurandu lóte meritele, luandu si cuviinciosulu adio dela tóte nemurile séu rudemele densulu precum si dela mai mari S. biserici si comitetulu parochialu fiindu din 18 Ianuariu 1853 Epitropu gr. or. alu maicei nóstre biserici. Subscrisulu cá notariu alu comitetulu parochialu gr. or. de aici la dorinti'a Spect. Dom. Presiedinte alu comitetulu, si ia in drasnéla a dá publicitatiei si meritele in Domnulu repausatulu Spiridonu Tatartiu, si adeca acestu Domnu din 18 Ianuariu 1853 de candu a luatú asupra-si epitropi'a si manipularea averei S. biserici de aici a jertfitu multu pentru binele maicei biserici si a scólei, im-podobindu maic'a biserica cu feliurle odóra, precum: totu feliulu, de vesminte de cele mai frumóse si pretiuite, precum si cadelnitia de argintu potiru auritu si alte scule séu mobile pentru S. biserica. A inceputu cladirea scólei presente si prin o manipulare intielepta scutindu S. biserica de detorii o a a. dusu in deplinire — adeca dóue odái in cari se invatia acum pruncii. — Mai multe a-siu avé a descrie despre acestu meritatu Domnu in sa cá sa nu créda cine va ca sum arama sunalóre, me marginescu a dice ca pre acest'a-lu plángu toti románii gr. or. de aici si impregiuru perdiendu in densulu unu mentoru alu tuturoru S. maici biserici din juru, lu plángu on. preoti cari avea in densulu unu mare ajutoriu, lu plángu in urma amicii cu cari scia asiá de bine si cu amóre a-si impartasi simtiemintele si sfaturile intielepte, in urma-lu plánge si jelesce onoratulu comitetu parochialu de aici carele avea in mijloculu seu unu conducatoriu fidelu si plinu de cele mai strălucite fapte cátu morale atātu materiale, cu acestea mai dicemu in ca o data fia-i tierán'a usiúra.

Orascia 3 Decembre 1866 st. v.

Nicolau Barsanu cive si notariu alu comit. parochialu.

* Societ. de lectura din Satu-mare. Teologii románi de aicea cu numeru cá la 12, si junimea gimnasiale, la provocarea Rvrn. domnu Protopopu Petru Branu, patronulu societátiei, s'a adunatu in scóla elementara romána de aicea, in 19 Novembre, spre a tiné o siedintia preliminaru, — unde d. patronu alu societátiei intr'o vorbire potrivita, a intonatu lips'a de a ne insoti, si a ne cuminecá ideile unulu cu altulu. Vorbirea binemeritatulu D. patronu fu urmarita de „vivate“ entusiastice. — Dupa aceea s'a datú membriloru lista pentru a se insinúa, — dupa insinuare cetindu-se numele membriloru in scrisi, s'a atlatu ca societatea numera 45 de membri. Cu acestea siedinti'a preliminaru dechiarandu-se de inchisa, s'a otáritu, cá in siedinti'a viitóre, societatea sa-si alega oficialii. — In 25 Nov. convenindu membrii la loculu indatinatu spre tinerea siedintieloru, Rvrn. D. Protopopu Petru Branu la dorirea generala remase de nou Presiedinte; dechiarandu-se in sa ca fiindu a dese ori ocupatu, nu va poté totudéun'a participá la siedintia, — se ordiná alegerea unui subpresiedinte, carele sa póta inlocuí pre dlu presiedinte. — Se incepura alegerile oficialiloru prin achiamatiune, cu urmatoriulu resultatu, — se alesera domni: Alessandru Catoc'a teol. de II anu de subpresiedinte, Ludovicu Rubenescu teol. in I anu de notariu cor. Vasiliu Ruscai stud. de a VIII cl. de not. sied. Ioann Geranu teol. an. II de casiru; Michailu Moldovanu stud. de a VII cl. de bibliotecariu; Ioann Trifu stud. de a VII clas. de controloru. — Amintimu in ca societatea are o biblioteca de 197 de volumini — din cari 112 suntú románe, 58 un-guresci, si 13 latinesci. *) Ludovicu V. Rubenescu notariulu corespund.

*) Celelalte on. Redactiuni suntú rogata a primí acésta scire in col. lorú.

Assicurazioni Generali cu privil. c. r. in Triest,

intemeiata in anulu 1831,

cu unu fondu de sigurantia dupa bilantiulu, publicatu in 17 Octobru 1865, de 23 milióne si 894619 f. 70 xr.

primisce prentu premii fórté potrivite:

- asecurantii contr'a pagubiriloru prin focu;
- asecurantii pentru viet'a ómeniloru, cu si fara profitu, de capitale, pensuni si rente, precum si asecurantii de zestre.

Societatea, indreptatita de a esercea tóte plasele de asecurantia, cari suntú iertate dupa legi, au fostu dintre tóte institutelu austriace de asecurantia cea dintâiu, carea au introdusu asecurantiile vietiei si au purtatu in ca din inceputu neintreruptu grija pentru ele, cá sa oferese participatoriloru tóte comoditătile ce suntú impreunate cu o soliditate duratóre a societátiei.

Intre combinatiunile diferite ale asecurantielu pentru casulu de mórte ne oferese la tarifulu II cu profitu inlesniri deosebite, de órece la cesteá din urma da societatea participatoriloru din profitulu, ce resulta, 75%, prin ceea-ce se reduce plat'a premielu la o suma cum se póte de mica.

In anulu 1862 se urca profitulu de impártire la 74²⁷/₁₀₀ pr. in anulu 1863 se urca profitulu acest'a chiaru si la 98⁶⁴/₁₀₀ proc.; in anulu 1864 la 70⁸³/₁₀₀ proc.; in anulu 1865 la 13 proc. si in anulu 1866 la 25⁶¹/₁₀₀ proc. ale premielu platite. Fórté observabilu este, ca daun'a (pagub'a) ce se póte face intr'unu anu o portá institutulu singuru; folosulu acest'a este fórté mare, de óre-ce bilantiulu se incheie din anu in anu, eara profitulu ce se cuvine in privinti'a politieloru, cari-si perdu valórea prin mórtea asecuratulu s'au prin incetarea, de a plátí premiele, trecu in proprietatea celoru-lalti participatori.

In ce mesura urcata a experimentatu societatea folosinti'a sea se vede de acolo, ca ea au platitu dej'a dela inceputulu ei

5 milióne si 745.467 f. 79 xr. pentru daune in urm'a mortiei a **2709** partite asecurate **3.073.817.**

Reservele, cari se urca

la 11 milióne 726.124 f. 74 xr.

precum si celelalte fonduri

Sum'a, carea asecura societatea dupa bilantiulu mentionatu, au ajunsu la cif'r'a cea fórté insemnata mai multu de

759 milióne fiorini,

cu unu venitu de premii si interese de

7 milióne si 200.000 fiorini,

in care in sa nu se cuprinde si sum'a cea insemnata a tontineloru si a venituriloru pe vietia.

Ajudecarea acest'a via ne da documentulu celu mai adeveratu despre increderea din tóte partile, de carea se bucura societatea in urm'a apretiuirei acurate a soliditatiei administrárei sele interne, eara prin sumele enorme de garantia se oferese publiculu tóta sigurantia, ce se póte dori.

Subscris'a agentia principala se recomanda dara onoratulu publicu, doritoriu de asecurantia, a se adres'a in ori ce casu cátra dens'a, si ea este gat'a de a servi cu orice informatiuni in privinti'a acest'a. Sabiiu in 1 Augustu 1866.

Agenti'a principale a asecurantiei generali cu privilegiu c. r. in Triest:

Paulu Nendvich.